

UNDERVISNINGSPLAN DEL- OG SLUTMÅL HISTORIE 4. - 9. KLASSE

Formål:

Formålet med undervisningen i historie er:

- at eleverne tilegner sig en viden om og forståelse for, at den nutid, eleverne står i, er et resultat af en lang fortløbende proces, som de selv er en del af.
- at fremme deres indsigt i, at mennesker er historieskabte såvel som historieskabende
- at øge elevernes lyst til og mulighed for aktiv og bevidst deltagelse i et demokratisk samfund
- at fremme elevernes forståelse for, at udviklingen frem mod vore dages verden omfatter mange forskellige folkeslag gennem tiderne, som hver har bidraget med deres i den historiske proces
- at udvikle elevernes forudsætninger for at forstå sin egen biografi som en påvirkelig fortløbende proces

1. - 3. klasse

Før den egentlige historieundervisning begynder i 4. klasse, sker der en forberedelse gennem fortællestoffet i de foregående klasser, hvor det med en vis ret kan siges, at man går vejen fra historie til historie. De små klassers fordybelse i eventyr, fabler, legender, sagn samt beretningerne fra Det Gamle Testamente er en øvelse i at omsætte fortællingerne i indre, uforglemmelige billeder, samtidig med at barnet forbinder sig med betydelige dele af kulturarven. *Hjemstavns læren* i 3. klasse giver eleverne et indblik i hverdagen og en række erfaringer med de forskellige håndværk og daglige gøremål, der tidligere har knyttet sig til lokalsamfundet, f.eks. høstning med segl, byggeri, bearbejdning af uld.

4. klasse

Hovedtemaet i 4. klasse hentes først og fremmest fra den nordiske mytologi og fra den nordiske sagalitteratur med en grundig fremstilling af det verdensbillede, der findes i den ældre Edda.

Halvt historisk, halvt mystisk stiger fortiden frem, dramatisk og handlingsmættet.

Skikkelser som Freja, Thor, Loke, Valkyrierne, Ragnar Lodbrog eller Rolf Krake bliver med deres heltemod og viljeskraft stående for børnene som idealer, symboler, som giver næring til deres eget viljes- og følelsesliv.

I 4. klasse er det mere vigtigt med historier end direkte historieundervisning, men der lægges stor vægt på skildringen af dagliglivets helte: kvinder, mænd,

bønder og slaver. Dette gøres gennem historiske livsbilleder og karaktertegning.

5. klasse

I 5. klasse begynder den egentlige verdenshistorie.

Her skildres menneskeheden historiske gang og eleverne hører om de store kulturperioder: den ur-indiske, den persiske og den ægyptiske. Dette sker i enkle monumentale billeder og anskuelige fortællinger og bestemte, udvalgte repræsentanter for de mest karakteristiske folk og kulturperioder.

Det er vigtigt, at eleverne får en forståelse af, at menneskene i de tidligere kulturperioder, har levet og tænkt ganske anderledes end nutidens mennesker. På baggrund af disse kulturperioder, med hver deres særpræg, træder nu den græske verden frem i myter og historier, f.eks. i skikkelse af Odysseus rejser og Iliaden.

Forskellen på Sparta og Athen er væsentlig i forståelsen af den græske kultur, ligesom en beskrivelse af oldtidens olympiske lege, som en hyldest til guderne, er vigtig for forståelsen af grækernes måde at tænke på og indrette samfundslivet på.

Der lægges stor vægt på beskrivelsen af den græske kultur, som med sin kunst, gryende demokrati og sit tanke-liv viser klarhed og harmoni. Netop i 5. klasse fremstår eleverne som et billede på grækeren: -de er endnu i harmoni mellem barndommens lethed og pubertetens tyngde. Den græske historie afsluttes i 5. klasse med Alexander den Store.

I takt med fortællinger om oldtidens historie igennem Indien, Persien, Egypten og Grækenland berøres den samtidige Danmarkshistorie: stenalderen, bronzealderen og jernalderen.

6. klasse

Som en naturlig forsættelse af dette følger nu Roms historie.

Her lægges der vægt på den enkelte personligheds viljeskræftige indsats i det offentlige liv, på den kamp og strid, som formede romerstaten. Der fortælles om det nye menneskelige princip som ligger til grund for romerstaten: romerloven, skabt af mennesker for at opfylde retfærdighed for den romerske borger.

Vi begynder med historien om Roms grundlæggelse på de syv høje, hvorefter der må gøres et udvalg i fortællinger om de romerske konsuler og kejsere, f.eks. Cæsar og Augustus.

Rom danner også baggrunden for kristendommens tilblivelse og giver hermed en forståelse for den senere herskende kirke, som bliver den toneangivende åndsmagt i Middelalderen.

Muhammeds liv og lære og islams udbredelse gennemgås samt middelalderens kultur med dens mange polariteter som f.eks. kirke og stat og klosterkultur og riddervæsen. Korstogene og mødet med den arabiske kultur beskrives foruden det feudale samfunds opbygning og middelalderens bydannelses.

Delmål efter 6. klasse

Kronologi og sammenhæng

Overordnet er det et mål, at eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- placere historiske perioder i kronologisk sammenhæng
- have viden om væsentlige træk ved historiske perioder
- have viden om og kan begrunde principper for inddeling af historien
- kunne redegøre for samspil mellem aspekter fra dansk og omverdenens historie og dettes konsekvens
- forstå og kende den verden der skildres i Det Gamle Testamente
- kende forskellige erhverv, livsformer og sociale forhold i den før industrielle tidsalder
- have kendskab til hjemegnens/lokalområdets historie og kultur
- have kendskab til livsforholdene i de store fortidige kulturer i Indien, Persien, Ægypten og Grækenland frem til Alexander den Store
- have kendskab til grundlaget for den romerske kultur med udgangspunkt i forskellige historiske personligheder
- placere begivenheder tidsmæssigt kronologisk
- kende betegnelser for tidsepoker, der knytter sig til Danmarks historie, herunder stenalder, bronzealder, jernalder og middelalder

Kildearbejde

Overordnet er det et mål, at eleven med afsæt i enkle problemstillinger kan anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- kunne identificere og formulere historiske problemstillinger
- kunne vurdere brugbarheden af historiske kilder
- læse historiske kilder og udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold og formål

Historiebrug

Overordnet er det et mål, at eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- opstille historiske scenarier for at få indsigt i samfundsforhold i fortiden
- have vide om kriterier for valg af historiske scenarier
- kunne konstruere historiske fortællinger
- kunne forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser
- kunne analysere brug og funktion af fortalt historie
- deltage i historiske scenarier i form af drama og udstilling

7. klasse

Et centralt tema er middelalder-kulturens overgang til vores egen "nyere tid", hvor de store skikkelser kan være Marco Polo, Henrik Søfareren, Jeanne d'Arc og Johan Gutenberg.

Vigtige fænomener er Renæssancen i Italien, de store opdagelser, som fører europæerne ud i verden og den religiøse reformation. Undervisningen lægger vægt på enkeltmennesker som Columbus, Magellan eller Martin Luther, som

repræsentanter for deres tid, og som skildrer deres kamp mod dogmer og forestillinger. At livet og udviklingen også havde sine negative sider i form af brutalitet, intolerance og guldthirst, bør der ikke lægges skjul på. Den europæiske imperialisme får en mere grundig behandling på et senere klassetrin.

Naturvidenskabens udvikling skildres bedst gennem skikkelser som Brahe, Kepler, Bruno eller Galilei. Undervisningen føres frem til 1700-tallet.

8. klasse

Der undervises i 8. og 9. klasse i historie og samfundslære fra 1700 op til nutiden.

Overordnet er hovedopgaven i 8. klasse at give billeder af samfundslivets omformning i det 19. og 20. århundrede.

Dette gøres i udvalgte kapitler af verdenshistorien, hvor hovedvægten lægges på samfundsendringer som følge af samfundsomvæltninger, tekniske opfindelser, industrialismen, handel og vækst.

Store politiske begivenheder som den franske revolution og den amerikanske borgerkrig behandles.

De store og afgørende forandringer i vareproduktion, fordeling og transport behandles tematisk, f.eks. ved at skildre jernbanernes, og skibenes, senere bilens og flyvemaskinernes indvirkning på transport og rejser.

Industrialiseringens og urbaniseringens følger for boligforhold, kost og energiforbrug, skolegang for alle, presse, nyhedsmedier, kemisk og mekaniseret landbrug behandles. Dermed lægges der stor vægt på årsagerne til den økonomiske vækst og de følger, som den har haft for livsvilkårene i verden.

I forbindelse med historien kan biografier om f.eks. James Watt, Faraday, Edison, Rockefeller og Ford, kaste et værdifuldt lys over hele historiefremstillingen.

Skulle man få tid, er Nordens historie også relevant.

9. klasse

Der undervises i historie og samfundslære.

Der arbejdes nu med samme tidsrum som i 8. klasse, men nu mere som idéhistorie og den politiske udvikling.

Den Franske Revolutions baggrund i oplysningstiden og den demokratiske udvikling i de vestlige lande udgør et væsentligt element af historieundervisningen.

Den globale sammenhæng behandles med vigtige træk fra det 20. århundrede, som har rødder i det 19. århundrede. Her behandles forskellige -ismer: socialisme, kommunisme, liberalisme og imperialisme. Brugbare er beretninger om situationen i Europa ved overgangen til det 20. århundrede, bl.a. urolighederne på Balkan, optrapningen til både 1. og 2. Verdenskrig, Versaillesfreden og den russiske revolution.

Hermed er der knyttet an til vore dages samfund, og der berettes om det danske samfunds opbygning med grundlov, folketing, kongerige, valg, partier og repræsentation i stat og kommune.

Magtbegrebet, individ og samfund, samfundsforandringer, organisationer og magt. Lovgivning, domstole, politi, strafferet og civilret behandles.

Verdenssamfundets forskellige organisationer som EU, NATO og FN beskrives, og emner som folkeret, krig og mellemfolkelige aftaler behandles og drøftes.

Slutmål efter 9. klasse

Kronologi og sammenhæng

Overordnet er det et mål, at eleven på baggrund af et kronologisk overblik kan forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- kunne sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng
- have viden om historisk udvikling
- kunne anvende principper for inddelingen af historien til at få et historisk overblik og have viden om de faktorer, der ligger til grund for dette
- kunne forklare historiske forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt
- forklare betegnelser for tidsepoker som middelalder, Renæssancen, enevælde, folkestyre og industrialiseringen
- have dannet sig et kronologisk overblik over vigtige begivenheder, tidsepoker og markante personligheder
- kende forskellige skikkelser, knudepunkter og åndelige strømninger i både den nordiske/danske og den almene middelalderhistorie
- kende og have indsigt i forskellige individualiteter og deres betydning for den nyere tids historie
- være bekendt med fremkomsten af et nyt verdensbillede under Renæssancen samt kunne sætte det i relation til handlinger og strømninger i nutiden
- kende og have indsigt i følgerne af Den Franske Revolution og den industrielle revolution i Danmark, Europa og resten af verden
- have indsigt i og forståelse for, hvordan de menneskelige opfindelser, den industrielle revolution og teknikken har forandret menneskenes livsvilkår
- beskrive Den Kolde Krig, Murens Fald og fremkomsten af en ny verdensorden i en international sammenhæng
- kende baggrunden for og udviklingen af EU, NATO og FN
- have indsigt i at individers og gruppers stillingtagen og ageren har betydning for menneskehedens fælles fremtid
- gengive og fortolke begivenheder fra verdens historie
- sætte Danmarks historie i relation til Nordens, Europas og verdens historie
- kende baggrunden for, og udviklingen af åndsværdier, som er skabt af tidligere generationer
- forklare om kulturer og kulturmøder i et udviklingsperspektiv udtrykke sig om, hvordan begreberne magt, ret, frihed og lighed indgår i historiske sammenhænge
- placere historiske emner og temaer i tid og geografisk område
- kende almindelige betegnelser for tidsepoker og placere dem kronologisk
- gøre rede for sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i
- relatere begivenheder fra nordisk/dansk historie til kultur- og samfundsudvikling i andre dele af verden

Kildearbejde

Overordnet er det et mål, at eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- kunne formulere historiske problemstillinger og udarbejde løsningsforslag til disse
- kunne forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer
- kunne udvælge kilder til belysning af historiske problemstillinger
- kunne læse historiske kilder målrettet og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om historiske problemstillinger
- have viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur
- analysere og fortolke historiske fremstillinger
- indkredse historiske emner og temaer og formulere spørgsmål hertil
- anvende og forholde sig kritisk til forskelligartede materialer og kilder
- sætte sig ind i værdier og holdninger, der ligger til grund for historiske begivenheder og samfundsforandringer

Historiebrug

Overordnet er det et mål, at eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- kunne udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra historiske scenarier
- kunne redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsfortolkninger og fremtidsfortolkninger
- have viden om og kunne analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samtids- og fremtidsrettet sigte
- kunne redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling
- have viden om og kunne diskutere egen og andres historiske bevidsthed
- kende til grundlæggende idekomplekser og deres historiske konsekvenser for vores tid
- samtale om forskellige værdier og argumentere for egne holdninger til historiske problemstillinger
- forklare om politik og ideologi, deres indbyrdes sammenhænge og udvikling
- videregive og skabe fortællinger, der tolker dele af historiens udviklingsforløb
- rekonstruere vigtige historiske begivenheder, tidsepoker og markante personligheder